

INFORMACIJE

Međunarodni naučni skup **RIJEKA SAVA U POVIJESTI**
Slavonski Brod (Hrvatska), 18. i 19. oktobar 2013.

Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest u saradnji sa Gradskom knjižnicom Slavonski Brod organizovala je međunarodni naučni skup pod nazivom *Rijeka Sava u povijesti*. Naučni odbor koji je pripremio skup činili su dr Stanko Andrić, dr Mato Artuković, dr Hrvoje Gračanin, dr Damir Matanović, dr Branko Ostajmer i dr Jasna Turkalj.

Povezanost Slavonskog Broda i čitave Slavonije sa rijekom Savom je nesumnjiva, pa otuda i potiče ideja da se čitav jedan naučni skup posveti raznim aspektima proučavanja ove rijeke. Ideja je bila da se rijeka Sava sagleda kao plovni put; kao realna politička i kao „simbolička ili mentalna granica“; kao prirodna barijera; kao privredno dobro (ribolov, mlinovi – vodenice, eksploatacija šljunka i pjeska); kao prirodna opasnost za okolinu (poplave); a ideja je bila i da se prouče tehnike savladavanja rijeke kao prirodne barijere (skele i mostovi) ali i da se prikažu uticaji Save na duhovnu kulturu.

U hronološkom pogledu pristup je bio najširi mogući, od antike do današnjice. Sava je posmatrana kao vanredno važna za političku, privrednu i kulturnu istoriju država koje su obuhvatale njene obale, počevši od Rimskog carstva, preko Vizantije, Kraljevine Ugarske, Osmanskog carstva do Habzburške monarhije/Austro-Ugarske i Jugoslavije. Izlaganja su, u skladu sa time, bila podijeljena na pet sesija prema hronološkom određenju. U prvoj sesiji se govorilo o Savi u antici i srednjem vijeku. Doista, antici je bio posvećen samo koautorski rad Marije Buzov i Vesne Lalošević o slici Save u duhovnoj kulturi kasnoantičkih rimskih središta, kojim je skup i otvoren. Sava je zatim posmatrana kao granica kasnoavarske države u radu Anite Rapan Papeša, kao granica između Srbije i Ugarske u koautorskom radu Miloša Ivanovića i Borisa Stojkovskog, kao saobraćajna veza između Kranjske i hrvatskih zemalja u radu Mihe Kosija, a analizirana je i njena zastupljenost u narativnim izvorima u radu Hrvoja Gračanina. U drugoj sesiji se govorilo o Savi u srednjem i ranom novom vijeku, a mogla su se čuti izlaganja o srednjovjekovnom Zagrebu i njegovoj povezanosti sa Savom (Marija Karbić i Bruno Škrebilin), o Zagrebačkoj županiji za vrijeme vladavine Žigmunda Luksemburškog (Suzana Miljan) i rijeci Savi kao „protivturskom bedemu“ XIV–XVI vijeka (Stanko Andrić) i „ključnom mjestu Slavonske vojne krajine“ tokom XVIII vijeka (Damir Matanović). U trećoj i četvrtoj sesiji govorilo se o novom vijeku, a mogla su se čuti izlaganja o Savi kao „poticaju i prepriči“ za trgovinu u XVIII vijeku (Ivana Horbec i Milan

Vrbanus), sanitarnom kordonu na Savi (Robert Skenderović), kapetanima Save XVI vijeka (Elma Korić), značaju Save i Kupe za privredni razvoj Siska (Vlatko Čakširan) i srpsko-austrougarskim borbama na donjoj Savi u prvoj godini Prvog svjetskog rata (Aleksandar Lukić). Posljednja, peta, sesija bila je posvećena XX vijeku i sadržala je pet izlaganja u kojima se govorilo o mjestu koje je Sava imala u jugoslovenskim planovima za proširenje mreže unutrašnjih plovnih puteva (Milan Gulić), razvoju savskog priobalja u Beogradu (Aleksandar Kadrijević), mornarici Nezavisne Države Hrvatske na rijeci Savi (Nikica Barić) kao i o ulozi i sudbini mostova na Savi u vrijeme građanskih ratova na prostoru Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Sava u današnje vrijeme ima izuzetan značaj za države kroz koje protiče – Sloveniju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Otuda ne treba da čudi da su upravo iz ove četiri zemlje dolazili učesnici skupa. Najviše referata podnijeli su učesnici iz Hrvatske – 20, četiri referata su podnijeli učesnici iz Srbije, a po jedan iz Slovenije i Bosne i Hercegovine. Na skupu je učestvovao saradnik Instituta za savremenu istoriju dr Milan Gulić, koji je govorio na temu *Rijeka Sava u jugoslovenskim planovima o proširenju mreže unutrašnjih plovnih puteva*. Ostali učesnici iz Srbije su bili: Miloš Ivanović (Filozofski fakultet, Beograd) i mr Boris Stojkovski (Filozofski fakultet, Novi Sad) koji su izlagali na temu *Reka Sava kao granica između Srbije i Ugarske u srednjem veku*, Aleksandar Lukić (Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd) sa temom *Srpsko-austrougarske borbe na donjoj Savi 1914. godine* i prof. dr Aleksandar Kadrijević čija je tema bila *Savsko priobalje u Beogradu između dva svetska rata – urbanistički i arhitektonski razvoj*.

S obzirom na raznovrsnost i kvalitet većine saopštenja naučnih radnika i istraživača iz Zagreba, Slavenskog Broda, Vinkovaca, Osijeka, Siska, Beograda, Novog Sada, Ljubljane i Sarajeva naučni skup je prevazišao nadanja i pokazao da se može očekivati kvalitetan zbornik radova, ali i da se kao potreba nameće dalje proučavanje Save i njenog značaja kroz istoriju. Raznolikost i širina teme otvara prostor da se organizuje niz skupova koji bi imao za temu rijeku Savu u različitim vremenskim periodima, a posebno u XX vijeku.

Milan Gulić